

Vlaams
Parlement

ingediend op **487** (2015-2016) – Nr. 1
30 september 2015 (2015-2016)

Voorstel van resolutie

van Anke Van dermeersch, Chris Janssens, Guy D'haeseleer,
Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken en Ortwin Depoortere

betreffende de oprichting van heroplevingszones
in achtergestelde buurten in de Vlaamse steden

TOELICHTING

Onze grotere steden worden geconfronteerd met probleemwijken waar het alsminder aantrekkelijk wordt om te wonen en te investeren door de hoge criminaliteit, gettovorming, hoge werkloosheid, verkrotting en verloedering. In veel van die wijken is er weinig perspectief op verbetering, integendeel. Die wijken worden in toenemende mate geconfronteerd met een 'witte vlucht': een vlucht van de autochtone Vlamingen. In het algemeen kan zelfs worden gesteld dat de Vlaming meer en meer de steden ontvlucht.

De redenen voor die stadsvlucht zijn terug te vinden in de toenemende onveiligheid en zelfs bijna wetteloosheid van bepaalde buurten, maar ook en vooral in het steeds grotere vervreemdingsgevoel waarmee de oorspronkelijke autochtone inwoners geconfronteerd worden ten aanzien van de wijk die zij gedwongen verlaten. De vrijgekomen huizen worden ingenomen door weinig tot helemaal niet geïntegreerde vreemdelingen, mensen met een volledig verschillende culturele achtergrond die vaak elkaar – laat staan de Vlamingen – niet begrijpen. Die vervreemding wordt onder meer gekenmerkt door een uitgesproken vermindering van de sociale contacten met andere autochtonen, die steeds minder aanwezig zijn.

Het is alom bekend dat de middenstand en de kmo's de motor zijn van onze Vlaamse economie en dat de middenstand en de lokale kleinhandel in het bijzonder voor een groot deel van de sociale contacten zorgen.

De leegloop van hele wijken leidt onmiskenbaar tot de verloedering ervan. De leeggelopen wijken verliezen hun handelsfunctie en de economische activiteit in de steden in het algemeen daalt, wat de aantrekkelijkheid van steden als woongebieden schaadt. De lokale middenstand en de buurtwinkels verlaten steeds meer de probleemwijken, wat het probleem van de vervreemding van de overgebleven autochtonen enkel nog meer doet toenemen. De redenen voor het vertrek van de middenstand zijn cumulatief: het verlies aan klanten, de toenemende onveiligheid en de oneerlijke concurrentie van dubieuze handelszaken die alle mogelijke wettelijke voorschriften aan hun laars lappen, de hoge lokale belastingdruk, het krimpende winkelaanbod en het slechte imago van de buurt.

De middenstand vormt het cement voor de sociale netwerken en een leefbare buurt. Een gediversifieerde en sterke detailhandel vormt het hart van goed bereikbare stadskernen met een diversiteit aan functies. Voor de wijkbewoners is het verdwijnen van de 'ankers' in de buurt – hun vertrouwde bakker, slager, bloemist of hun vertrouwde bankkantoor – een vrij ingrijpende gebeurtenis. Het wegtrekken van een of meer van die winkels kan ook voor hen de concrete aanleiding zijn om de wijk te verlaten. Het wegtrekken van winkels in een wijk werkt op die manier gettovorming in de hand. Dat fenomeen vormt op termijn een ernstige bedreiging voor de leefbaarheid van de steden.

Er is daarbij sprake van een vicieuze cirkel: mensen trekken weg uit probleemwijken omdat zij zich vervreemd voelen en niet meer terechtkunnen bij een lokale middenstand en lokale middenstanders trekken weg omdat zij geen klanten meer hebben. Die situatie geeft aanleiding tot leegstand en verloedering.

Als indieners menen wij dat inzake die problematiek dringend specifieke acties ondernomen moeten worden door het bieden van een welgerichte steun aan de middenstand en ondernemers in probleemwijken. Alleen op die manier kan de vicieuze cirkel doorbroken worden en de nefaste tendens omgekeerd worden.

Dat is een uitdaging om opnieuw het ondernemen, het wonen en het werken in de steden aantrekkelijker te maken. Opnieuw Vlaamse middenstanders aantrekken in

zogenaamde 'probleembuurtten' zal ertoe leiden dat ook de autochtone bevolking zal blijven, dat zelfs nieuwe autochtonen zullen worden aangetrokken en dat de gettovorming wordt gestopt. Bovendien zal ook de werkgelegenheidsgraad in de wijk er voordeel bij hebben wanneer middenstanders en ondernemingen terugkeren.

Indieners menen dat het tijd wordt dat de Vlaamse overheid, onder meer naar buitenlands (onder meer Frans) voorbeeld, ernstig werk maakt van de opwaardering van de huidige probleemwijken tot 'heroplevingszones of vrijzones'. In die zones geldt een tijdelijke vrijstelling van bepaalde fiscale verplichtingen om de middenstand en de ambachten te doen heropleven. Via doelgerichte maatregelen is het inderdaad mogelijk de negatieve spiraal waarin de probleemwijken zijn terechtgekomen, te doorbreken. De lokale middenstand kan in de strijd voor de heropleving van de wijken, gezien hun betekenis voor de sociale netwerken in de wijk en de leefbaarheid in het algemeen, een belangrijke rol spelen.

In Frankrijk wordt gewerkt met het systeem van 'zones franches urbaines' (ZFU) die opgericht werden in het kader van het 'Heropwaarderingspact voor Steden' van 1996. Momenteel bestaan in Frankrijk zo'n 100 van die zones. Het doel was om een diepteverandering te creëren in het leven van zogenaamd gevoelige buurten waar sociaal-economische problemen zich opstapelen. Het doel is de openbare rust te handhaven, kwaliteitsdiensten te leveren op administratief, economisch en cultureel vlak en op het vlak van het onderwijs, en het levenskader, de bereikbaarheid en de levenskwaliteit te verbeteren. Om dat te realiseren is het echter nodig om een nieuwe impuls te geven aan de economische activiteit en de werkgelegenheid.

Die nieuwe impuls voor de economische activiteit en de werkgelegenheid wordt in de ZFU's gerealiseerd door een aantal sociale en fiscale vrijstellingen en gunstmaatregelen inzake inkomensbelastingen, onroerende voorheffing, sociale bijdragen als werkgever of zelfstandige, en lokale en stedelijke taksen. Dergelijke gunstregimes zijn beperkt in de tijd – ze gelden meestal voor vijf jaar – op voorwaarde dat de ondernemer of middenstander zich ertoe engageert om daadwerkelijk minimaal vijf jaar in de 'heroplevingszone' werkzaam te zijn.

De indieners stellen voor dat, naar analogie van het Franse systeem, middenstanders en andere ondernemers die zich in een dergelijke 'heroplevingszone' vestigen, kunnen rekenen op bepaalde fiscale en andere tegemoetkomingen van de overheid (de stad, de Vlaamse overheid en de federale overheid), waardoor de nadelen waarmee zij geconfronteerd worden door de vestiging in een probleemwijk, worden gecompenseerd.

Alleen op die manier kunnen opnieuw ondernemers worden aangetrokken in de betreffende wijken. Naast de maatregelen van steun aan de ondernemers in de wijk is het ook nodig ondersteunende maatregelen te nemen om de kwaliteit van de huisvesting te verbeteren door bijzondere voordelen te verlenen bij de aankoop en de renovatie van huizen in deze wijken. Ten slotte moet deze politiek ook gepaard gaan met een actieve culturele politiek en een assimilatiepolitiek die het Vlaamse karakter van de wijk versterkt, en met een beleid van permanente aanpak op lange termijn van de problematiek van veiligheid, properheid van de buurt en dienstverlening aan de bevolking.

Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS
Guy D'HAESELEER
Stefaan SINTOBIN
Tom VAN GRIEKEN
Ortwin DEPOORTERE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat:
 - 1° een bloeiende lokale middenstand het cement vormt voor een leefbare buurt;
 - 2° de middenstand een essentiële rol speelt wat de sociale contacten in een bepaalde wijk betreft;
 - 3° het wegtrekken van lokale middenstand en kmo's in stedelijke wijken onafwendbaar leidt tot verloedering, verkrotting en vervreemding;
 - 4° de vestiging van kleine ondernemingen en middenstanders in een wijk werkgelegenheid schept voor de wijkbewoners;
 - 5° om voorgaande redenen investeringen in de middenstand en ondernemingen in een wijk de leefbaarheid van de gehele wijk en bijgevolg de gehele stad ten goede komen;
 - 6° het opnieuw aantrekken van middenstand en ondernemingen in een bepaalde wijk een essentieel onderdeel vormt van het herstel van een wijk; op die manier de toenemende stadsvlucht tegengegaan kan worden;
 - 8° middenstanders en ondernemers in probleemwijken getroffen worden door bepaalde competitieve nadelen tegenover middenstanders en ondernemers in andere wijken;
 - 9° middenstanders en ondernemers die zich in dergelijke wijken vestigen, om bovengenoemde redenen ondersteund moeten worden door fiscale voordelen en andere steunmaatregelen;
 - 10° behalve het ondersteunen van de middenstand, er ook nieuwe bewoners in de wijk moeten worden aangetrokken, waarbij een actieve culturele politiek en assimilatiepolitiek moet worden gevoerd opdat die mensen zich ook thuis voelen in de wijk;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° naar het Franse voorbeeld van de zogenaamde 'zones franches urbaines' de probleemwijken in onze Vlaamse steden het statuut toe te kennen van 'heroplevingszone';
 - 2° de Vlaamse middenstanders en ondernemers als voornaamste partners te beschouwen in de heropleving van de probleemwijken;
 - 3° een systeem in het leven te roepen waarbij middenstanders en kleine ondernemers die zich in een dergelijke 'heroplevingszone' vestigen, kunnen rekenen op:
 - a) vrijstellingen van of kortingen op de vennootschaps- of personenbelasting;
 - b) vrijstellingen en/of gunstmaatregelen inzake sociale bijdragen en, indien nodig, bij de Federale Regering daarop aan te dringen;
 - c) vrijstellingen en/of gunstmaatregelen inzake lokale en stedelijke belastingen en onroerende voorheffing;
 - 4° alle extra maatregelen die dienstig zijn voor de uitvoering van een heroplevingsproject, objectief in overweging te nemen;
 - 5° een beleid te voeren dat het Vlaamse karakter van de probleemwijken versterkt door het voeren van een actieve culturele politiek en assimilatiepolitiek.

Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS
Guy D'HAESELEER
Stefaan SINTOBIN
Tom VAN GRIEKEN
Ortwin DEPOORTERE